

Sygn. akt II CZ 54/12

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lipca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Owczarek

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa Gminy Miasto S.
przeciwko W. K.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 20 lipca 2012 r.,
zażalenia strony powodowej na postanowienia o kosztach
zawarte w wyroku Sądu Okręgowego w S.
z dnia 30 grudnia 2011 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienia zawarte w punkcie 1. III
i w punkcie 3. wyroku i w tym zakresie przekazuje sprawę
Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania
i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Sąd drugiej instancji, postanowieniami zawartymi w punktach: 1. III i 3. sentencji wyroku z dnia 30 grudnia 2011 r., rozstrzygnął na podstawie art. 102 k.p.c. o kosztach postępowania w ten sposób, że w pkt 1. III odstąpił od obciążania pozwanej kosztami procesu, a w pkt 3 odstąpił od obciążania pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego. Pierwsze z przytoczonych rozstrzygnięć Sąd ten uzasadnił odwołaniem się do aktualnej sytuacji osobistej i majątkowej pozwanej, w szczególności do niskich dochodów, a także do całokształtu okoliczności ujawnionych w sprawie.

Natomiast tożsame orzeczenie tyle, że o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd odwoławczy oparł również na art. 102 k.p.c., odwołując się do argumentów podanych powyżej przy uzasadnieniu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego.

Powódka zaskarżyła zażaleniem oba powyższe postanowienia rozstrzygające o kosztach postępowania, zarzucając, że Sąd odwoławczy nie wskazał przesłanek uzasadniających ocenę sytuacji pozwanej jako szczególnego przypadku, a w szczególności nie uzasadnił swojej oceny o niekorzystnej aktualnie sytuacji osobistej i majątkowej pozwanej ani nie wyjaśnił dlaczego niskie dochody pozwanej są wyjątkową okolicznością w sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może nie obciążyć kosztami strony przegrywającej. Przywołany przepis, realizujący zasadę słuszności, stanowi wyjątek od ogólnej reguły obciążania stron kosztami procesu, zgodnie z którą strona przegrywająca sprawę jest zobowiązana zwrócić przeciwnikowi, na jego żądanie, wszystkie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (art. 98 § 1 k.p.c.) (tzw. zasada odpowiedzialności za wynik procesu).

Hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania „wypadków szczególnie uzasadnionych”, pozostawia sądowi swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nie obciążania jej kosztami procesu (por. postanowienie SN

z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07, niepubl.). Ze względu jednak na fakt, że przepis art. 102 k.p.c. jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 98 § 1 k.p.c. w uzasadnieniu rozstrzygnięcia w przedmiocie nieobciążania strony kosztami procesu powinny być precyzyjnie wskazane okoliczności mające stanowić – w ocenie Sądu - „wypadek szczególnie uzasadniony” w rozumieniu art. 102 k.p.c. (postanowienie SN z dnia 10 grudnia 2009 r., III CZ 47/09, niepubl., postanowienie SN z dnia 11 lutego 2010 r., I CZ 111/09, niepubl.). Zarazem, brak precyzyjnego przywołania w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia okoliczności stanowiących, w ocenie Sądu drugiej instancji, podstawę do nieobciążania strony pozwanej kosztami postępowania (art. 102 k.p.c.) uniemożliwia Sądowi Najwyższemu dokonanie kontroli takiego postanowienia w oparciu o przepis art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c. i stanowi naruszenie dyspozycji art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.